

Tiltakozó nyilatkozat a GYED lerövidítése ellen

Állásfoglalásunk szerint a GYED két évről 1 évre történő lerövidítése - általunk ismert formájában - megőrzi az eddigi rendszer nőkre nézve diszkriminatív jellegét, társadalmilag káros, növeli a nők és gyermekek elszegényedését, összességében koncepciótlan intézkedés.

A GYED újraszabályozását a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének megteremtése szellemében is koherens munkaerőpiaci, szociális, pénzügy- és népesedéspolitikai stratégia alapján kell megvalósítani. A nemek egyenlőségének elősegítése valamennyi szakpolitikában az Uniós tagsággal járó vállalásunk.

Egy kormányzat, amely valóban azonosul a gender mainstreaming célkitűzéseivel, már a költségvetési tervezés során figyelembe veszi a nők és férfiak eltérő társadalmi szükségleteit.

Időszerűnek és szükségesnek gondoljuk az 1967-ben bevezetett GYES, az 1981-től igényelhető GYED és az 1993-tól működő GYET komplex felülvizsgálatát és reformját. Ugyanakkor elhibázott lépésnek tartjuk az ellátás időtartamának csökkentését most, amikor a rendszerből kikerülőknél reményük sincs az elhelyezkedésre.

A GYED egy inkoherens, mégis komplex rendszer része, módosítása csak a teljes rendszer átalakításával elvszerű. A rendszer egészének megújításáról kell társadalmi vitát kezdeményezni. Az Unió 96/34EK irányelve a szülői szabadság rendszerében gondolkodik, míg a magyar ellátások egy része alanyi jogú, az öregségi nyugdíj minimumához kötött, másik része táppénz alapú. Egyértelmű, hogy szükség van a szabályozás újragondolására, mégpedig a szülői szabadság irányelv alapján. A jelenlegi gazdasági helyzetben a folyósítás lerövidítése csak az alábbiak figyelembevételével tudja garantálni, hogy a nők társadalmi hátrányai csökkenjenek, vagy legalábbis ne növekedjenek:

- A GYED táppénzalapú ellátásként a táppénztől eltérő módon maximalizált összegben kerül jelenleg is megállapításra, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a családokban van egy férfi kenyérkereső. A plafon eltörlése hozzájárulna ahhoz, hogy a férfiak nagyobb arányban gyakorolják szülői szerepeiket, hiszen a gyermekgondozáshoz, gyermekneveléshez kapcsolódó ellátások (a TGYÁS kivételével), férfiak által is igénybe vehetőek. A plafon fenntartása nemi alapú diszkrimináció.

- A munkanélküliség mai dinamikája alapján a kisgyermekeseket sújtó munkaerőpiaci diszkrimináció erősödni fog, a munkahelyre való visszatérés, illetve az újbóli elhelyezkedés esélyei csökkennek. A jelenlegi visszatérést ösztönző támogatások (Start Plusz kártya, ÁFSZ programok) nem csökkentik a kisgyermekesekkel szembeni munkaerőpiaci előítéleteket.

- A gyermekgondozást követően visszatérők elhelyezkedési esélyeit tovább rontja, hogy hiányoznak a gyermekintézmények, a lefedettség az ország területén messze elmarad az igényektől (Az intézményi kapacitás jelenleg bölcsődéskorúak 10%-a számára elegendő, és az óvodai férőhelyek száma is messze az igények alatt marad).

- A gyermekintézmények nyitvatartása nem alkalmazkodik a munkahelyen töltött idő és a közlekedés időtartamához, így a rugalmas munkavégzési formák terjedésére lenne szükség, ezek azonban hiányoznak a hazai állás kínálatból. A részmunkaidős lehetőségek korlátozottak, a hazai bérszint mellett az elérhető kereset nem biztosítja a megélhetést.

- Mivel a munka- és a gyermek-elhelyezési lehetőségek hiányoznak, a GYED-en lévők GYES-re mennek, ennek összege 28.500 Ft (-nyugdíjjárulék).

- A lakáshitellel rendelkező családok a vállalható törlesztő részletek kalkulációjánál figyelembe veszik a fix bevételnek tekintett GYED-et. A kiesés veszélyeztetheti e családok lakhatását.

- Hiányzik a gyermekbarát infrastruktúra, lakókörnyezet, kevés a kisgyermekeseket is érintő akadálymentesítés, a tömegközlekedés számos helyen viszontagságos.

- A GYED lerövidítésével a kisgyermeket vállaló családok életkörülményei jelentősen romlanak. A gyermeket nevelők veszélyeztetettsége a családok és a társadalom mentálhigiénés állapotát rontja, s ellentmond az alkotmány 67. §-a (1) pontjának: „A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.”

Az intézkedés közvetett célja lehetne a nők munkába állásának ösztönzése, hiszen a hosszú gyermekgondozási szabadság tartós inaktivitáshoz vezet. Ebben a formában, a jelenlegi körülmények közepette ugyanakkor a gyermekvállalási kedv további csökkenését eredményezi.

A GYED lerövidítése a közvélemény elé tárt formában összességében többet árt, mint amennyi megtakarítást eredményez. Kérjük, hogy a költségvetésből megtakarítható források meghatározásakor ezt mérlegeljék, s az intézkedés bevezetését halasszák el addig, amíg nem történnek intézkedések az alábbiakban megfogalmazott javaslatainkban foglaltak megvalósítására. Javaslataink egy része nem jár kiadással.

1. Teljes, jó minőségű bölcsődei és óvodai lefedettség (falun is), az önkormányzatok ösztönzése az uniós források igénybevételére.

2. A bölcsődei férőhelyek után nyújtott állami normatíva emelése, az önkormányzatok jelentős része nem tudja hozzátenni a férőhely fenntartásához hiányzó kb. 1 millió forintot. Az óvodai normatíva felülvizsgálata.

3. A gyermek-ellátás normatívájának szektor-semlegessé tétele.

4. A gyermekellátási költségek kerüljenek be a munkáltatók által adómentesen adható béren kívüli juttatások közé (Az üdülési csekkhez hasonló ellenőrzött módon, a szektor fehéritését is segítve).

5. Legyen reális lehetőség magánbölcsőde és magánóvoda létrehozására. Ennek feltételei legyenek szigorúak, de megvalósíthatóak, ellentétben a jelenlegi szabályozás előírásaival.

6. A szülői szabadságok rendszerének újragondolása: például a közösen nevelt gyermekek esetében az apák minimum 1 hónapos, kötelező szülői szabadsága és egyéb alternatív megoldások kidolgozása. Addig is:

7. A GYED plafonjának eltörlése

8. Az apasági szabadság 2 hétre emelése.

9. A közszolgáltatások igénybevételénél a nyugdíjasoknak járó kedvezmények bevezetése a nyugdíjalapú ellátások igénybevevőinek (GYES, GYET) is.

10. A TGYÁS örökbefogadás esetén az apa és az anya által is igénybe vehető legyen. A szabályozás itt még nem EU-konform.

11. A rugalmas munkaformák terjedésének ösztönzése (job share alkalmazásánál

járadékkezdvezmény).

12. A START-PLUSZ kártya által biztosított kedvezmények járjanak a korábbi munkáltatónak is.

13. A gyermekgondozási szabadságra távozó munkaköre csak határozott idejű munkaszerződéssel lehessen betölthető.

14. Az Egyenlő Bánásmód tv. szigorítása, bizonyított diszkrimináció esetén nagy összegű bírság kiszabhatóságának előírása és a kártérítés EBH általi megállapításának lehetősége a hátrányt szenvedő számára.

Szakértelmünkkel állunk rendelkezésükre egy, a társadalmi célokat leginkább szolgáló koncepció kidolgozásához, elképzeléseik véleményezéséhez.

Tisztelettel:

Magyar Női Érdekvégyenesítő Szövetség (Női Érdek)

Magyar Asszonyok Érdekszövetsége (MAÉSZ)

JÓL-LÉT Közhasznú Alapítvány - Keveházi Katalin

Nők a Médiában Egyesület - Kovács Edina

Növekvő Hold Alapítvány - Kocsisné Péterfy Hajnal

Tudatos Életért Egyesület - Csiszér Éva

Lépéselőny Közhasznú Egyesület – Karikás Beáta

Hallássérültek Rehabilitációjáért Küzdők Egyesülete - Mecsne Fullajtár Ildikó

Patent Egyesület – Spronz Júlia

REGINA Alapítvány – Pál Andrea

MONA Alapítvány – Zentai Violetta

FIONA - Fiatal Nőkért Alapítvány – Borbíró Fanni

Nők a Holnapért Alapítvány – Szabó Zsóka

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület – Tóth Györgyi

Veszprémi Nők Kerekasztala – Huszár Józsefné Júlia